

Foto: Palestina Nu

Muna tillhör den palestinska minoriteten i Israel och studerar till läkare i Tel Aviv:

"Min identitet är så rörig"

Muna Hedars korta, gröna klänning slutar strax ovanför knäet och de volangprydda ärmarna fladdrar upp över hennes nakna axlar då hon med andan i halsen kommer skyndande från en föreläsning på Tel Avivs universitet. Hon är lätt sminkad och har röda slingor i sitt mörka hår. Hon ser ut som vilken israelisk tjej som helst. Men i själva verket är det mycket som skiljer henne från de andra unga kvinnorna som sitter på caféet i Tel Aviv-förorten Ramat Avivs galleria: Muna tillhör Israels arabiska minoritet.

Hon växte upp i den palestinska byn Majd al-Krum i norra Israel. Hennes mamma Hilwe gifte sig när hon var fjorton. Men hennes make drabbades av cancer och bara tjugonio år gammal blev Hilwe änka med fem barn att ta hand om.

– Min mamma arbetade väldigt hårt, säger Muna allvarligt, medan hon rör i sin cappuccino. Hon sa hela tiden till oss att vi måste studera, studera, studera...

Och det gjorde de. Munas tre systrar har alla högre akademiska studier, och själv går hon fjärde året på läkarlinjen på universitetet i Tel Aviv, en av de mest prestigefyllda utbildningarna i Israel.

– Ibland kan jag känna att det var ett misstag att plugga här, säger hon med ett skratt. Det var tufft det första året.

Den höga nivån på studierna var en chock för Muna. Gymnasieskolan i Majd al-Krum hade inte förberett henne inför det som väntade. Dessutom hade hon svårt med språket. Den enda gången då hon pratat hebreiska under sin uppväxt var när hennes skola spelade basket mot tjejer från den närliggande judiska staden Carmiel.

I Israel studerar judar och palestinier med israeliskt medborgarskap i skilda skolor i grundskolan och på gymnasiet. Resursfördelningen är ojämn. Enligt Adalah, en organisation som bevakar israeliska arabers rättigheter, investerar staten tre gånger mer i de judiska studenterna än i de palestinska. Skillnaden märks till exempel i undervisningslokalerna och på klassernas storlek. I palestinska skolor går det i medeltal 30 elever i varje klass, i judiska 26. Det finns bara fyra undervisningsanstalter för lärare till de arabiska skolorna jämfört med 55 för de judiska.

Det statliga utbildningssystemet hindrar också de palestinska studenterna från att utveckla en nationell och kulturell identitet. Till skillnad från till exempel de judiska ortodoxa skolorna som får utforma en egen läroplan som är anpassad till de religiösa studenternas behov, måste de arabiska skolorna följa den nationella, som har en stark betoning på judisk kultur

"Det statliga utbildningssystemet hindrar också de palestinska studenterna från att utveckla en nationell och kulturell identitet"

och historia. Det innebär att palestinska studenter ägnar mer tid åt att studera Torah och andra judiska texter än till exempel Koranen och Nya Testamentet.

Eftersom landets arabiska minoritet är dåligt representerad på Utbildningsministeriet är det svårt att förändra det som Adalah kallar en "systematisk institutionaliserad diskriminering" som ger arabiska studenter sämre möjligheter i samhället. Diskrimineringen i grundskolan får bland annat till följd att arabiska studenter får sämre resultat på de viktiga nationella proven, som styr antagningen till universiteten. Palestinier och beduiner är kraftigt underrepresenterade på högskolorna. De har också en större tendens att hoppa av undervisningen. På magisternivå utgör de bara tre procent av studenterna. Bara en dryg procent av de anställda vid universiteten är araber, och deras lön är 50 procent lägre än de judiska forskarna och föreläsarna.

Vissa universitet vill inte ha alltför många arabiska studenter eftersom de är rädda att det ska verka avskräckande på de judiska studenterna, och donatorerna. På Haifas universitet, som har den största andelen araber, utgjorde de härom året hela 75 procent av studenterna på hebreisklinjen. Därför höjdes ribban på antagningsprovet, och andelen araber sjönk med hälften.

Men även för dem som lyckats ta sig in på en universitetsutbildning fortsätter problemen. Palestinska studenter kommer ofta från hem där medelinkomsten är lägre och barnaskaran större, och de blir därför tvungna att arbeta hårt för att kunna försörja sig. Det fick Muna göra. Hon har jobbat som servitris och butiksbiträde, med marknadsundersökningar och som assistent på sjukhuset. Hon ger dessutom privatlektioner i arabiska till judiska studenter. Samtidigt som hon måste klara de krävande heltidsstudierna på ett språk som hon i början inte behärskade.

– Jag kunde inte be min mamma om mer pengar så jag var tvungen att fixa det på något sätt, konstaterar hon. De första två åren kunde jag inte ens gå på kafé. Jag hade inte råd med något extra.

Kulturchocken var ett annat problem. Hon hade aldrig besökt Tel Aviv förut och mötet med storstaden var omtumlande. Och människorna var annorlunda än i Majd al-Krum.

– Här är de inte särskilt trevliga, säger Muna diplomatiskt. Det enda ord som sekreterarna på institutionen kan är "nej". Ingen brydde sig om att hjälpa mig. Och det är inte så lätt när man är långt hemifrån och behöver stöd, om inte annat så i form av ett leende. Men det kunde de inte ge mig. Men Muna tror inte att Tel Aviv-bornas brist på hänsyn och omtänksamhet beror på att hon är arab.

– De tycker bara att det är normalt beteende, säger hon med ett trött leende.

Eftersom hon klär sig västerländskt slipper hon oftast den särbehandling som drabbar de palestinska tjejer som väljer att bära slöja. De råkar ofta ut för en omfattande säkerhetskontroll vid grindarna, berättar hon.

Muna säger sig inte ha märkt av någon diskriminering på universitetet. Däremot får hon hela tiden små påminnelser om att hon tillhör en minoritet. Studenter kommer med kommentarer och gör rasistiska anmärkningar. Ibland kommer det till och med från lärarna. En föreläsare som ville förklara hur sinnrikt hjärtat är använde sig av en politisk metafor: "Hjärtat", förklarade han, "är smartare än araberna, som på sextio år inte har kommit sig för med att göra något annat än att skjuta raketer."

– Och han tillhörde Meretz! utbrister Muna.

Och när spänningen stiger i landet gör den också det på universitetet.

– Folk blir mer aggressiva och liksom går och väntar på att du ska säga något.

Under Gazakriget förra vintern urartade spänningarna i öppet våld. Muna blev vittne till hur en palestinsk kille skrek att dödandet i Gaza måste få ett slut. Han attackerades genast av judiska studenter. Polis tillkallades, men i stället för att arrestera dem som slagit ned den palestinska fredsaktivisten anhölls tre arabiska studenter.

– Det var en svår tid, minns Muna.

– Jag försöker oftast hålla mig utanför politiken för jag är rädd att bli brännmärkt som militant, men under Gazakriget gick det inte. Det var så massivt, så hemskt. Jag började ifrågasätta vad jag gör här, i Israel. Ska jag verkligen hjälpa de här människorna, leva under den här regeringen? Jag tänkte hela tiden att jag måste göra något, men jag visste inte vad.

På Sapir College i södra Israel vägrade en palestinsk lärare, Nizar Hassan, att undervisa en student som kommit till föreläsningen iförd en uniform från Israels armé. Studenten var inkallad till reservtjänstgöring i armén och ansåg sig inte ha haft tid att byta kläder. Hassan menade att uniformen var en symbol för våld och förtryck som inte hörde hemma i en föreläsningssal. Där borde alla mötas som människor, inte som judar eller araber. Men universitetsledningen hotade att ge honom sparken om han inte bad soldaten om ursäkt.

Muna har också har svårt för uniformer.

– De sticker i ögonen, säger hon. En gång var det till och med en lärare som kom i uniform.

Foto: Palestina Nu

Muna har flera nära judiska vänner, och med dem diskuterar hon politik. De hon umgås med är välutbildade och öppna för andra åsikter. Hennes närmaste vänner har följt med henne till Majd al-Krum och träffat hennes mamma och syskon.

– Jag har också blivit mer tolerant sedan jag kom till Tel Aviv.

Och det kan behövas. Till exempel när en av hennes vänner en dag avslöjade att hon röstat på Avigdor Liebermans högerextrema parti Yisrael Beiteinu i det förra valet. Lieberman vill bland annat att palestinerna i Israel ska tvingas avge en lojalitetsförklaring mot den judiska staten, eller riskera att förlora sitt medborgarskap. Han har också föreslagit att gränserna ska ritas om så att många arabiska städer och byar i Galiléen ska införlivas med Västbanken.

Muna blev besviken över att hennes väninna hade sådana åsikter, men det har inte förstört deras vänskap.

– I stället för att bryta kontakten bestämde jag mig för att jobba hårdare med henne och göra henne till min soldat, säger hon med ett småleende.

– Man måste försöka mötas på en mänsklig nivå och inte låta politiken komma i vägen, resonerar hon. Annars skulle det vara omöjligt för en palestinier att leva i Israel. Det är tillräckligt komplicerat som det är.

– Min identitet är så rörig. Jag bor i Israel, under en israelisk regering. Å andra sidan känner jag en stark gemenskap med palestinerna som lever under ockupation. Alla mina tankar och känslor finns hos dem. De två delarna är svåra att få ihop.

Men Muna känner också att hennes palestinska identitet ger henne en styrka.

– Människorna här har så mycket, säger hon och låter blicken glida runt i caféet där kvinnor som tagit en paus i shoppingen äter lunch. Papperspåsar från märkesbutikerna i gallerian prasslar runt deras fötter.

– De kan få vad de vill, ändå är de inte lyckliga, fortsätter

hon. De har inte min glädje. Den kan ingen ta ifrån mig. Hon säger att det var hennes mamma som gav henne denna inre styrka.

– Jag såg hur stark en kvinna kan vara när hon tog hand om oss barn. Min mamma är smartare än de flesta jag möter här

– inklusive professorerna, tillägger hon.

Muna åker tillbaka till Majd al-Krum så ofta hon kan. Oftast blir det var tredje vecka, men om hon har många prov kan det bli mer sällan. Hon beskriver det som en stor lycka när hon får komma hem.

– Där känner jag mig älskad och omhändertagen.

En del palestinska flickor som studerar vid israeliska universitet känner sig kluvna mellan två kulturer. I Tel Aviv kan de gå barhuvade och ha manliga vänner, men när de återvänder till sina byar måste de täcka håret och böja sig för pappans och brödernas auktoritet. Men Muna känner ingen press hemifrån. Hennes mamma är inte orolig för att hon ska förlora sina muslimska värderingar eller sin palestinska kultur. Hon litar på sina döttrar och vill bara att de ska bli lyckliga.

Muna blir tyst ett ögonblick när hon får frågan om hur hon ser på framtiden. Hur mycket hon än försöker kommer hon aldrig att bli helt accepterad i det israeliska samhället.

– Efter Gazakriget känner jag att jag inte hör hemma här. Jag känner att jag vill till en bättre plats.

Hon och hennes syster som studerat i Boston har funderat på att åka till USA, eller Skandinavien. Hon skulle också kunna tänka sig att arbeta på ockuperat område.

– Jag vet inte om jag skulle kunna vara en bra läkare i Gaza. Jag skulle förmodligen gråta hela tiden, men varför inte? Om jag skulle kunna göra någon nytta.

Palestina Nu